

ФУНКЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ КОНТРОЛЬНО-РЕВІЗІЙНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ

Головним критерієм ефективності роботи будь-якого органу державної влади, організації, установи, підприємства є чітке визначення його функцій.

Саме на це були направлені зміни і доповнення, які внесла Верховна Рада України в Закон України «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні» в редакції від 26 січня 1993 р. [1].

Керуючись новітніми розробками науковців з управлінської діяльності, бурхливими змінами соціально-економічних умов, законодавець після ухвалення низки змін і доповнень прийняв Закон України «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні» в новій редакції [2].

Виходячи із реалій сьогодення, Верховна Рада України визначила головним завданням державної контрольно-ревізійної служби в Україні (далі – ДКРСУ) здійснення державного фінансового контролю за використанням і збереженням державних фінансових ресурсів, необоротних та інших активів, правильністю визначення потреб у бюджетних коштах та взяття зобов'язань, ефективним використанням коштів і майна, станом і достовірністю бухгалтерської обліку і фінансової звітності у підконтрольних установах.

Реалізацію головного завдання ДКРСУ вищій законодавчий орган держави визначав, а це слід вважати значним методологічним здобутком Закону, шляхом проведення державного фінансового аудиту та інспектування.

Беручи до уваги головне завдання служби, чітко конкретизував її функції залежно від різновидів контролю, підпорядкованості, структурних особливостей та статусу підрозділів.

До основних функцій, притаманних усім структурним підрозділам ДКРСУ, віднесено:

- проведення у підконтрольних установах ревізій фінансово-господарської діяльності;
- здійснення державного фінансового аудиту виконання державних (бюджетних) програм;
- здійснення контролю за усуненням недоліків і порушень, виявлених під час проведення державного фінансового контролю;
- розробку нормативно-правових актів та методичної документації;
- розгляд листів, заяв і скарг громадян про факти порушення законодавства з фінансових питань.
- здійснення функцій, передбачених Законом України «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти»;

Крім того, законодавець розмежував функції контрольно-ревізійних управлінь у Республіці Крим, обласних, містах Києві і Севастополі і функції структурних підрозділів (відділів, груп) у районах, містах і районах у містах, виключивши з функцій останніх організацію роботи, узагальнення та повідомлення про наслідки державного фінансового контролю органів законодавчої та виконавчої влади у випадках, передбачених законодавством.

Також виключено з функцій первинних органів узагальнення, поширення досвіду і розробку пропозицій щодо проведення та удосконалення державного фінансового контролю.

Вищий законодавчий орган держави, визначаючи основні функції ДКРСУ, чітко визначив, що контроль за використанням політичними партіями коштів, виділених з Державного бюджету України на фінансування їхньої статутної діяльності, належить тільки Головному контрольно-ревізійному управлінню.

Перед аналізом основних функцій ДКРСУ вважаємо за доцільне дати визначення саме поняття «функція», її ознаки та властивості.

Функція – це робота кого-, чого-небудь, обов'язок, коло діяльності когось, чогось; обов'язок, повинність, місія [3, с. 675].

За визначенням О. П. Рябченко, відповідно до органів державної влади, «функція – провідний напрямок діяльності відповідних органів, в якому виражене цільове навантаження, з нею безпосередньо пов'язаний обсяг державно-владних повноважень» [4, с. 42]

Функції державного управління реалізуються відповідними органами, які мають відповідні повноваження.

Функції державного управління мають п'ять основних властивостей:

- зовнішній прояв властивостей об'єкта;
- самостійний, цілеспрямований характер;
- реалізуються певними методами;
- є об'єктивно необхідними для здійснення процесу;
- характеризують зміст діяльності.

Виходячи з вищезазначеного, функції державного управління мають наступні ознаки:

- зовнішній прояв властивостей держави;
- здійснюються від імені держави відповідними органами;
- мають державно-владний, організуючий характер, закріплені у правовій формі [4, с. 42]

Саме таким критеріям відповідають основні функції ДКРСУ – це дає можливість чітко регулювати та планувати, контролювати роботу підрозділів, своєчасно реагувати на зміни, що відбуваються в суспільстві, за необхідності корегувати раніше прийняті рішення, виявляти та ліквідувати помики та недоліки у всіх функціональних підсистемах управління [5, с. 139–152]

Разом з тим у Законі України «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні» є, на наш погляд, деякі недоліки та прогалини.

Так, у ст. 9 розд. 2, де визначаються функції контрольно-ревізійних підрозділів (відділів, груп) у районах, містах і районах у містах, вказується, що ці підрозділи виконують функції, визначені ст. 8 за винятком п. п. 1 і 7.

Таким чином, на наш погляд, безпідставно функціональні обов'язки цих найголовніших підрозділів виключаються за п. 1 (узагальнення та у випадках, передбачених законодавством, повідомлення про наслідки державного фінансового контролю) і за п. 7 (узагальнення і поширення досвіду та розробки пропозицій щодо удосконалення державного фінансового контролю).

Аналіз наступних статей Закону переконливо доводить, що між ст. 9 та іншими статтями виникають суперечності, втрачається логіка, зникає послідовність, про що свідчать численні приклади.

Так, у розд. 3 «Права, обов'язки і відповідальність державної контрольно-ревізійної служби» ст. 10 «Права державної контрольно-ревізійної служби» надані права структурним підрозділам, включаючи і контрольно-ревізійні підрозділи (відділи, групам) у районах, містах і районах у місті:

- призупиняти бюджетні (п. 2 ст. 10) асигнування;
- зупиняти операції з бюджетними коштами (п. 2 ст. 10);
- звертатися до суду (п. 10 ст. 10);
- входити з поданням про припинення державного фінансування (п. 11 ст. 10).

Такі дії неможливі без надання аргументованих висновків до органів законодавчої та виконавчої влади та банківських установ. А надання таких висновків є елементом повідомлення.

Суперечить ст. 9 і ст. 12 «Обов'язки і відповідальність службових осіб державної контрольно-ревізійної служби», до яких, безсумнівно, відносяться і службовці контрольно-ревізійних підрозділів (відділів, груп) у районах, містах і районах у містах, яка в категоричних формах вимагає від них:

а) у випадках виявлення зловживань і порушень чинного законодавства передавати правоохоронним органам матеріали ревізії, а також повідомляти про виявлені зловживання і порушення державним органам і органам, уповноваженим управляти державним майном;

б) при вилученні документів у зв'язку з їх підrobкою або виявленими зловживаннями зобов'язані негайно повідомляти про це в правоохоронні органи.

Також незрозумілим і нелогічним, на наш погляд, є виключення з функціональних обов'язків контрольно-ревізійних підрозділів (відділів, груп) у районах, містах і районах у містах узагальнення

досвіду та розробки пропозицій щодо удосконалення державного фінансового контролю.

Як уже згадувалося, ці підрозділи є головною ланкою всієї ДКРСУ і виконують левову частину всіх ревізій.

У реальних умовах сьогодні саме в цих підрозділах народжуються сучасний досвід і слушні пропозиції, які спочатку перевіряються, а при позитивних наслідках втілюються в повсякденну діяльність, що є елементом поширення.

І тільки після глибокого аналізу всіх сильних і слабих сторін пропозиції про накопичений досвід інформуються відповідні вищі ланки управління. Таким чином, перед тим як стати надбанням всієї системи ДКРСУ досвід і пропозиції проходять у первинному підрозділі майже всі елементи узагальнення, удосконалення та часткового поширення. І виключення їх з функціональних обов'язків підрозділів (відділів, груп) не що інше як позбавлення цих первинних ланок ініціативи.

Виходячи з вищевикладеного, вважаємо доцільним ст. 9 «Функції контрольно-ревізійних підрозділів (відділів, груп) у районах, містах і районах міста розширити функціональні обов'язки контрольно-ревізійних підрозділів (відділів, груп) у містах», районах, містах і районах у містах функціями, визначеними п. п. 1 і 7 ст. 8, вилучивши з них функції, притаманні тільки Головному контрольно-ревізійному управлінню України і контрольно-ревізійним управлінням в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві і Севастополі і викласти її в наступній редакції:

Стаття 9 «Функції контрольно-ревізійних підрозділів (відділів, груп) у районах, містах і районах у містах»:

«Контрольно-ревізійні підрозділи (відділи, групи) у районах, містах і районах у містах виконують функції, визначені статтею 8 цього Закону за винятком організації контрольно-ревізійних підрозділів (п. 1 ст. 8) та здійснення методологічного керівництва і контролю за діяльністю підпорядкованих контрольно-ревізійних підрозділів (п. 7 ст. 8)».

Список літератури: 1. Закон України «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні» // ВВР. 1993. № 12. Ст. 110. 2. Закон України «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні зі змінами і доповненнями» // ВВР 2007. №9. Ст.67. 3. Новий тлумачний словник української мови. Т.3. Вид. 2-ге випр. К., 2006. 4. Рябченко О. П. Держава і економіка: адміністративно-правові аспекти взаємовідносин. Х., 1999. 5. Бутинець Ф. Ф., Бардаш С. В., Малюга Н. М., Петренко Н. І. Контроль і ревізія. Житомир, 2000.

Надійшла до редакції 17.10.07